

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**THE SUPREME COURT OF JUSTICE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 3ra-17/21 din 11.06.2021

**Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale a RM**

Prin prezenta, în baza încheierii din 09 iunie 2021, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție Vă expediază sesizarea depusă de Ion Bilibov, în vederea examinării constituționalității art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Anexă: copia încheierii din 09 iunie 2021 pe 7 pagini, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 13 pagini.

Cu respect,

**Președintele interimar al Colegiului civil,
comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție**

Tamara Chișca-Doneva

Ex: T.Bradu

10:00

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	1349
" 11 "	06 20 21

Dosarul nr. 3ra-17/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: C.Guzun)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, V.Negru, E.Palanciuc)

ÎNCHEIERE

09 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând cererea depusă de Ion Bilibov cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Bilibov împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul General al Poliției cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării pensiei și încasarea cheltuielilor de judecată,

constată:

La data de 22 octombrie 2019, Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul General al Poliției cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării pensiei și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul Ion Bilibov a indicat, că prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 206 ef din 29 martie 2013, a fost eliberat din serviciu în legătură cu lichidarea subdiviziunelor Poliției sau cu reducerea statelor de personal, cu dreptul de a primi pensie pe linia Ministerului Afacerilor Interne. Respectiv din 30 martie 2013 este pensionar, în confirmare cu Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri.

Nefiind de acord cu ordinul nominalizat, în partea în care a fost eliberat din serviciu, reclamantul Ion Bilibov l-a contestat în instanța de judecată și fiindu-i admisă acțiunea, prin ordinul Inspectoratului General al Poliției nr. 61ef din 30 ianuarie 2014, a fost restabilit la locul de muncă și i s-a compensat salariul pentru întreaga absență forțată de la serviciu.

Reclamantul Ion Bilibov a menționat, că ulterior, prin ordinul Inspectoratului General al Poliției nr. 412ef din 22 august 2019 i-a fost acceptată demisia, din data de 01 septembrie 2019.

Reclamantul Ion Bilibov a relatat, că prin confirmarea din 02 septembrie 2019 a Direcției de Poliție a mun.Chișinău a Inspectoratului General al Poliției nr. 34/20-5685-278, s-a stabilit că la data de 01 septembrie 2019, vechimea sa în muncă constituia 28 de ani 0 luni și 5 zile.

Reclamantul Ion Bilibov a relatat, că la data de 09 septembrie 2019, s-a adresat cu cerere către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău, prin care a solicitat recalcularea pensiei, prin includerea perioadei 30 martie 2013-01 septembrie 2019, din cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției, în vechimea de muncă, pentru care s-a stabilit pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne, începînd cu data de 30 martie 2013, reieșind din vechimea în muncă de 28 de ani 0 luni și 5 zile.

Prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău din 17 septembrie 2019, i s-a refuzat în recalcularea pensiei, motiv din care la aceeași dată a depus cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, care prin răspunsul nr.B-2114/19 din 07 octombrie 2019, a menținut refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru din 17 septembrie 2019.

Reclamantul a notat, că alegația Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că art. 61 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, nu prevede expres recalcularea pensiei după eventuala reangajare, este lipsită de o justificare, or, prin aplicarea tehnicii legislative de a include toate circumstanțele și actele care pot duce la recalcularea pensiei, este inoportună și imposibilă.

A considerat că dispozițiile art.61 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cert și expres prevăd trei situații, în care pensia pentru vechime în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată și anume: existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării; prezentarea ulterioară a actelor suplimentare, ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vîrstă termenul de aflare în serviciul militar.

Reclamantul Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a reiterat, că la prezentarea ulterioară a actelor suplimentare, ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, legislatorul nu a indicat faptul, că aceste acte trebuiau să fi existat pînă la data stabilirii pensiei, dar nici din lege nu rezultă acest fapt.

Reclamantul Ion Bilibov a specificat, că pentru a înțelege faptul, că perioada de serviciu acumulată după data stabilirii pensiei, constituie temei de recalculare a pensiei, sunt relevante prevederile art. 2 alin. (2) coroborat cu art. 61 alin. (2) din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, din care rezultă cu certitudine, că în

cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei, i se recalculează pensia după trecerea lor în rezervă sau în retragere (demisie/concediere).

În acest context, reclamantul Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a invocat, că deși prevederile invocate sunt inaplicabile speței, aici legislatorul a indicat expres faptul, că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei, această circumstanță constituie temei de recalculare a pensiei după încetarea serviciului.

A relevat, că până la data de 01 ianuarie 2017 pensia pentru polițiști, era stabilită și achitată de către subdiviziunea specializată din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, iar după această dată, sarcina de a stabili și achita pensia a revenit Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Reclamantul Ion Bilibov a menționat, că din data emiterii Legii nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și până la data de 01 iulie 2017, înregistrarea vechimii în muncă de după pensionare, constituia temei de recalculare a pensiei, iar odată cu trecerea competenței de stabilire a pensiei de la Ministerul Afacerilor Interne la Casa Națională de Asigurări Sociale, această circumstanță a încetat să constituie temei de recalculare a pensiei.

La fel, reclamantul a menționat, că la data de 30 martie 2013 pensia i-a fost stabilită în mărime de 50% din suma soldei, respectiv, în temeiul art. 14 al Legii nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, pentru perioada 29 martie 2013 – 01 septembrie 2019, pentru 6 ani compleți, urmează a fi adăugate 18%, iar în total-68%.

Reclamantul Ion Bilibov a considerat, că Casa Națională de Asigurări Sociale nejustificat a refuzat să includă perioada adjudecată, ca fiind absentă forțată de la muncă și respectiv lucrată efectiv, ca circumstanță generatoare pentru recalcularea vechimii în muncă și a pensiei, contrar prevederilor art.61 alin. (1) din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și a prevederilor pct. 4 lit.a) a Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, din care rezultă că media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Reclamantul Ion Bilibov a solicitat anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B-2114/19 din 07 octombrie 2019, a refuzului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău nr. 10275 din 17 septembrie 2019 și a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău din 04 octombrie 2019 privind refuzul în recalcularea pensiei lui Ion Bilibov, ca fiind ilegale, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a include perioada 30 martie 2013 - 01 septembrie 2019 în vechimea în muncă, în cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției, prin care s-a stabilit pensia pe linia Ministerului

Afacerilor Interne lui Ion Bilibov, începând cu data de 30 martie 2013 și de a recalcula pensia reieșind din vechimea în muncă de 28 de ani, 0 luni și 5 zile, în cuantum de 68% din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01 septembrie 2019 și restituirea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea depusă de Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a fost admisă. A fost anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B2114/19 din 07 octombrie 2019, refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău nr. 10275 din 17 septembrie 2019 și decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău din 04 octombrie 2019 de refuz în recalcularea pensiei lui Ion Bilibov, ca fiind ilegale. Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată de a include perioada 30 martie 2013 – 01 septembrie 2019 în vechimea în muncă în cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției, prin care s-a stabilit pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne lui Ion Bilibov, începând cu data de 30 martie 2013 și de a-i recalcula pensia, reieșind din vechimea în muncă de 28 de ani 0 luni și 5 zile, în cuantum de 68% din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01 septembrie 2019. S-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Ion Bilibov cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în sumă de 4000 de lei (f.d.100; 112-143).

La data de 20 februarie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 18 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de Ion Bilibov (f.d. 119).

Iar, la data de 28 mai 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea apelului (f.d.126).

Prin decizia din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.166-181).

La data de 29 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii (f.d.184-188).

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată prin faptul, că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și anume, dispozițiile art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și punctele 1 - 4 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, conform cărora este prevăzută baza de calcul a pensiei, aceasta fiind calculată din salariu, media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și

suplimente, primite în ultimul an de serviciu- ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

A menționat că prevederile normative citate indică faptul, că pensia se calculează din salariul obținut pe ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii, dar nicidecum nu prevede, că și în cazul aparițiilor temeiurilor de recalculare a pensiei, aceasta urmează a fi efectuată după aceeași formulă.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă, că la data de 19 august 2020, intimatului Ion Bilibov i-a fost expediată copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale (f.d.190).

Prin referința depusă la data de 21 august 2020, Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a solicitat să fie declarat inadmisibil recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale (f.d. 196-198).

Prin referința suplimentară depusă la data de 18 mai 2021, Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a solicitat să fie declarat inadmisibil recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale, ca fiind neîntemeiat (f.d.249-253).

Prin încheierea din 23 decembrie 2020 Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a numit recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale pentru examinare în complet de 5 judecători.

La 25 mai 2021, intimatul Ion Bilibov a depus cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Studiind cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea acesteia Curții Constituționale, din următoarele considerente.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În § 83 al aceleiași Hotărâri, Curtea Constituțională a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate – art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei contestate, depusă de către intimatul Ion Bilibov, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a amâna examinarea cauzei în ordine de recurs, reieșind din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Din considerentele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de

contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de Ion Bilibov cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Conform art. 195 și 230 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Se admite cererea depusă de Ion Bilibov cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de Ion Bilibov, în vederea examinării constituționalității art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Se amână examinarea cauzei în ordine de recurs, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

/semnătura/

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

/semnătura/

Maria Ghervas

/semnătura/

Victor Burduh

/semnătura/

Nicolae Craiu

/semnătura/

Nina Vascan

Copia corespunde originalului,
Judecătorul

Nina Vascan

15

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE	
ВЫСШАЯ СУДЕБНАЯ ПАЛАТА	
DATA	<u>25</u> / <u>05</u> / 20 <u>21</u>
DATA	<u>2590</u>
Nr.	
Nr.	

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. BILIBOV****2. Ion**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La data de 22 octombrie 2019, Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul General al Poliției cu privire la contestarea actelor administrative, obligarea recalculării pensiei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani acțiunea depusă de Ion Bilibov, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a fost admisă. A fost anulat refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. B2114/19 din 07 octombrie 2019, refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău nr. 10275 din 17 septembrie 2019 și decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun.Chișinău din 04 octombrie 2019 de refuz în recalcularea pensiei lui Ion Bilibov, ca fiind ilegale. Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată de a include perioada 30 martie 2013 – 01 septembrie 2019 în vechimea în muncă în cadrul subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției, prin care s-a stabilit pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne lui Ion Bilibov, începând cu data de 30 martie 2013 și de a-i recalcula pensia, reieșind din vechimea în muncă de 28 de ani 0 luni și 5 zile, în cuantum de 68% din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 01 septembrie 2019. S-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în 2 beneficiul lui Ion Bilibov cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în sumă de 4000 de lei (f.d.100; 112-143).

Prin decizia din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.166-181).

La data de 29 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 22 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii (f.d.184-188).

Prin încheierea din 23 decembrie 2020 recursul depus de Casa națională de Asigurări Sociale a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

18

C. Obiectul sesizării³

Articolul 61. Recalcularea pensiilor stabilite anterior

(1) „Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, sub aspectul securității raporturilor juridice, neclarității și imprevizibilității legii, ceea ce este contrar art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorul sesizării formulează critici de neconstituționalitate extrinsecă.

A fortiori prin modul în care a fost adoptată legea supusă analizei de constituționalitate, aceasta încalcă principiul securității juridice consacrat de Constituție, prin raportare la principiul predictibilității legii.

Acest viciu de constituționalitate rezidă în faptul că dispozițiile 61 alin. (1) din legea criticată, conform cărora „Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, au fost adoptate cu încălcarea principiului predictibilității legislative în materia asigurării sociale cu pensii, instituit de prevederile art. 51 alin. (1) din aceeași lege, în aplicarea căruia, „recalculare aste admisibilăori de câte ori se modifică stagiul de cotizare”.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate intrinsecă, aceasta este raportată la prevederile art.16 alin.(1) și ale art.54 din Legea fundamentală, autorul sesizării susținând că reglementarea unor interdicții de recalucare a pensiilor (precum și stabilirea unei singuri pensii) doar în sarcina unor anumite categorii de cetățeni (și anume care seîncadrează în Legea nr. 1544/1993) încalcă principiul fiscalității egale și principiul aplicării juste a sarcinii fiscale (principiul echității).

CADRUL CONSTITUȚIONAL INCIDENT:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 15 **Universalitatea**

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16 **Egalitatea**

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrînețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Art. 61 alin. (1) din Legea criticată, se referă la situațiile cînd recalcularea pensiei se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. În același timp se atestă o omisiune legislativă de a reglementa posibilitatea subiectului pensionării să solicite o recalcularea ulterioară după modificarea stagiului de cotizare.

În aceste circumstanțe, se atestă ipoteza unei ultraactivități a unei legi anterioare.

De asemenea, la dispoziția Casei Naționale de Asigurări Sociale este pusă o putere discreționară nelimitată.

Potrivit § 61 al hotărârii Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, uzul putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității.

În acest context, autorul sesizării apreciază necesar a fi precizat că, deși prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, asiguratul și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității, astfel că dreptul la pensie este un drept modificat și obținut ulterior emiterii deciziei de pensionare, iar aici se poate vorbi de existența unui „drept câștigat” asupra pensiei.

Întrunirea condițiilor legale pentru obținerea dreptului la pensie duce ex officio la acordarea acestui drept în lipsa unei cereri exprese formulate de asigurat în acest sens.

De asemenea, autorul sesizării consider necesar de subliniat că protecția constituțională de care se bucură cuantumul pensiei stabilit potrivit principiului contributivității și care constituie un drept câștigat vizează pensia calculate după ultimul loc de activitate, prin aplicarea reglementărilor în vigoare la momentul încetării raporturilor de muncă, or, în perioada ulterioară stabirii pensiei, cetățeanul a fost subiectul impunerii fiscale, participând la exercițiul fiscal-bugetar.

Cu privire la principiul clarității, previzibilității și predictibilității legii decelat în jurisprudența Curții Constituționale, autorul sesizării susține că din dispozițiile legii nu rezultă cu suficientă claritate raportul dintre prevederile a și efectele principiului

contributivității, afirmat ca una dintre rațiunile avute în vedere la adoptarea actului normativ în discuție. Legiuitorul nu a reglementat un cadru clar, coerent și previzibil în privința recalculului pensiei, ceea ce constituie o încălcare Legii supreme. Prin urmare, din cauza lipsei de claritate, previzibilitate și predictibilitate a legii, dispozițiile respective pot da naștere, în practică, unor interpretări și aplicări neuniforme și arbitrare în procesul de stabilire a regimului asigurărilor sociale.

Mai mult, dubla calitate a pensionarului angajat în câmpul muncii de contribuabil al Bugetului Asigurărilor Sociale și beneficiar al Bugetului Asigurărilor Sociale, îl plasează într-o situație dezavantajată atunci când este privat de legiuitor de a obține reclacularea pensiei în corespundere cu principiul contributivității.

Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie, demonstrează cu certitudine existența unei probleme sistemice în parte ace ține de egalitatea de tratament a subiecților Legii contestate.

Asigurarea stabilității financiare implică, însă, nu doar obligația de a menține dreptul la pensia de serviciu, ci și pe aceea de a nu suprima în mod nejustificat cuantumul acestui drept. Prin urmare, această obligație a statului de a asigura stabilitatea financiară a cetățenilor, ca o componentă a principiului constituțional al echității, este în mod flagrant încălcată prin instituirea taxei pentru veniturile din pensii și indemnizații pentru limită de vârstă, taxă care este de natură să genereze, sub aparența unei măsuri fiscale, o suprimare a drepturilor angajaților pensionați, stabilite în baza legii, și împovărarea excesivă a lor, fără ca ulterior să beneficieze de dreptul la recalcularea pensiei.

În acest sens, autorul sesizării consideră că „nu se poate face abstracție de faptul că, în toate țările Uniunii Europene, este prevăzută prin Constituție obligativitatea statului de a garanta agenților publici, militarilor, etc., odată cu retragerea din activitate, plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fixându-se pensii reprezentând 75 - 80% din această ultimă remunerație”.

În numeroase state europene (de exemplu, Cipru, Elveția, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Portugalia, Ungaria, Slovenia), statutul agenților publici, precum și pensia de serviciu fac obiectul unei legi speciale, întemeiat, în principal, pe specificul activității, pe rolul și importanța lor socială, pe riscul profesional, precum și pe incompatibilitățile și interdicțiile instituite prin Constituție sau prin lege.

În majoritatea statelor este instituită obligația constituțională de a garanta agentului public la încetarea funcției plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fiind astfel transpuse adecvat *mutatis mutandis* Directivele nr.86/378/CEE și nr.96/97/CEE și fixându-se pensii între 70-85% din această remunerație.

În acest context, prezintă relevanță și faptul că, potrivit directivelor, „criteriile decisive pentru încadrarea unui sistem de securitate socială ca sistem ocupațional sunt: a) să se refere la o categorie particulară de lucrători; b) să fie direct legat de perioada de serviciu; c) pensia să fie calculată prin raportare la ultimul salariu al lucrătorului”.

Autorul sesizării invocă Cauza Beune C-7/1993, în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat clar aceste criterii decisive, subliniind că expresia „ultimul salariu” nu trebuie înțeleasă strict, ea putând reprezenta chiar și „media salariilor din ultimele

luni de angajare”, intrând în aria de reglementare din art.141 al Tratatului UE. Or, prioritatea normelor comunitare și aplicabilitatea lor imediată și directă în dreptul nostru intern își are temei constituțional în art. 4 alin.(2) din Constituție.

Având în vedere caracterul nejustificat al măsurii, autorul sesizării conchide, că limitarea în dreptul de a solicita recalcularea pensiei de către subiecții Legii nr. 1544/1993 este de natură să încalce și dispozițiile art.47 din Constituție, precum și pe cele ale art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În considerarea celor statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 12 aprilie 2006, pronunțată în Cauza *Stec și alții împotriva Marii Britanii*, dar și în alte cauze precum Hotărârea din 28 aprilie 2009, pronunțată în Cauza *Rasmussen împotriva Poloniei*, și Hotărârea din 12 octombrie 2004, pronunțată în Cauza *Kjartan Asmundsson împotriva Islandei*, Înalta Curte de Casație și Justiție invocă Decizia de respingere nr.29 din 12 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.925 din 27 decembrie 2011, pronunțată în procedura recursului în interesul legii, în care a reținut următoarele: „În mod corect instanțele au constatat că pensiile de serviciu, stabilite în temeiul actelor normative speciale în baza cărora cei vizați le încasau, reprezintă un «interes patrimonial» ce intră în sfera de protecție a art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât sub aspectul părții contributive (partea achitată de la bugetul asigurărilor sociale de stat), cât și sub aspectul părții necontributive (care se suportă de la bugetul de stat).”

Prin urmare, devine evident că, în raport cu lipsa unei justificări rezonabile a măsurii, instituirea acesteia este de natură să genereze o încălcare și a prevederilor art.1 din Protocolul 1 la convenție.

Analizând dubla calitate de contribuabil-pensionar, apare necesară evidențierea distincției dintre fiscalitate și parafiscalitate: astfel, în vreme ce fiscalitatea are ca scop acoperirea cheltuielilor publice, circumstanțiind o obligație a contribuabilului, parafiscalitatea vizează un interes sau o nevoie a acestuia, care este satisfăcut/ă prin contraprestația primită în schimbul sumei plătite, circumstanțiind modul în care contribuabilul își exercită un drept.

Dincolo de scopul pentru care sunt percepute, diferența dintre fiscalitate și parafiscalitate rezultă și din beneficiarii acestora, adică statul și unitățile administrativ-teritoriale, în cazul fiscalității, respectiv alte entități de drept public sau privat decât statul sau unitățile administrativ-teritoriale, în cazul parafiscalității. Cu alte cuvinte, fiscalitatea are legătură cu necesitatea statului de a-și preconstitui mijloacele necesare finanțării structurii administrative create în scopul satisfacerii nevoilor generale ale societății și ale cetățenilor săi, în vreme ce parafiscalitatea asigură finanțarea instituțiilor și/sau a organismelor care prestează anumite servicii publice.

În ceea ce privește principiul previzibilității legii, se observă că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod

constant, statuând că o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita (Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României), iar cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente referitoare la normele juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă (Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit).

Impunerea de reguli noi cu privire la recalcularea pensiilor ale cărei natură și regim juridic sunt incerte, pun destinatarii normelor în imposibilitatea de a răspunde noilor cerințe legislative. Lipsa de previzibilitate și de coerență legislativă este contrară principiului securității raporturilor juridice civile care constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Omisiunea de a reglementa norme clare și previzibile, menite să asigure coerența cadrului normativ aplicabil în domeniu, reprezintă, astfel, o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul securității juridice și a principiului încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite.

Prin urmare, Curtea urmează să analizeze cel de-al doilea aspect, respectiv în ce măsură dispozițiile legale criticate păstrează într-o relație de echilibru cele două drepturi menționate, care dau expresie a două interese contrare, cel individual și cel public, respectiv dacă prin dubla calitate juridică contribuabil-salariat (privat de dreptul de a cere recalcularea pensiei în virtutea art. 61 alin. (1) din Legea contestată) se afectează dreptul de proprietate al contribuabililor și, implicit, având în vedere natura statutului de pensionar, dreptul la pensie al acestora, cu consecințe asupra principiului nediscriminării în materia așezării sarcinilor fiscale.

Autorul sesizării arată, în jurisprudența Curții „distinct de exigențele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Constituția Republicii Moldova prevede, în mod expres, că dreptul la pensie ca drept fundamental. Textul constituțional nu califică dreptul la pensie doar din perspectiva unui interes patrimonial al persoanei, ci, consacrand în mod expres dreptul la pensie ca un drept fundamental, impune statului obligații constituționale suplimentare, astfel încât să se asigure un nivel de ocrotire al acestui drept superior celui prevăzut de Convenție și de protocoalele sale adiționale”.

În aceste condiții, este indubitabil că dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat.

Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să îi plătească o pensie al cărei quantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate. Scopul pensiei este acela de a compensa în perioada pasivă a vieții persoanei asigurate contribuțiile vărsate de către aceasta la bugetul asigurărilor sociale de stat în temeiul principiului contributivității și de a asigura

mijloacele de subzistență a celor ce au dobândit acest drept în condițiile legii (perioadă contributivă, vârstă de pensionare etc.). Astfel, statul are obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare realizării acestei finalități și de a se abține de la orice comportament de natură a limita dreptul la asigurări sociale”.

În continuare, este indispensabil statuat că, deși sumele plătite cu titlu de contribuție la asigurările sociale nu reprezintă un depozit la termen și, prin urmare, nu pot da naștere vreunui drept de creanță asupra statului sau asupra fondurilor de asigurări sociale, „acestea îndreptățesc persoana care a realizat venituri și care a plătit contribuția sa la bugetul asigurărilor sociale de stat să beneficieze de o pensie care să reflecte nivelul veniturilor realizate în perioada activă a vieții. Quantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acestuia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti quantumul pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie”.

Cu privire la dreptul legiuitorului de a reaseza sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se pe principiul contributivității, nu poate fi negată evoluția reglementării juridice a acestui domeniu, însă a statuat că „dacă prin reasezarea sistemului de calcul al pensiei [...] rezultă un quantum mai mic al acesteia, statul este obligat [...] să mențină în plată quantumul pensiei stabilit potrivit reglementărilor în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul dreptului recunoscut de Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit quantum al pensiei”.

Pentru a pecetui garanțiile constituționale referitoare la dreptul la pensie, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție acestui drept, reducerea quantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată.

Rezultă că art. 54 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie”, întrucât dificultățile bugetului asigurărilor sociale de stat nu pot fi opuse dreptului la pensie în sensul diminuării, chiar și temporare, a quantumului pensiei, dreptul constituțional la pensie neputând fi afectat de proasta gestionare a bugetului respectiv de către stat.

În concluzie se reține că, pentru identitate de rațiune, în materia pensiilor de serviciu, sarcinile fiscale instituite de legiuitor asupra acestor venituri nu pot afecta/diminua componenta contributivă a acestora. Numai într-o atare situație, modul de reglementare a contributivității fiscale asigură un echilibru între dreptul de proprietate al contribuabilului (dobândit prin contribuția anterioară la bugetul asigurărilor sociale de stat) și dreptul statului de a impune taxe și impozite.

Întrucât componenta contributivă a pensiei de serviciu nu constituie bază de impunere a sarcinii fiscale, quantumul pensiei din sistemul public stabilită în baza principiului contributivității este afectat disproporționat, or legiuitorul a creat o discriminare între contribuabilii-pensionari beneficiari ai pensiilor obținute în baza unor legi sau statute speciale și pensionarii necontribuabili.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Sintetizând cele expuse mai sus, considerăm că art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544/1993 potrivit căruia : „recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, nu corespund principiului securității raporturilor juridice, suferă din punct de vedere al clarității și imprevizibilității legii, ceea ce este în contradicție cu art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Pentru considerentele expuse în sesiare, facem apel la Înțelepciunea Onorartei Curți și,

SOLICITĂM:

- Declararea sesizării ca fiind admisibilă;
- Exercițarea controlului de constituționalitate asupra textului de lege de la art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993;
- Declararea art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993 ca fiind neconstituțional;

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

-Piesele cauzei examinate în ordinea contenciosului administrativ;

G. Declarația și semnătura autorului sesizării:

Declar pe proprie onoare ce toate informațiile utilizate în prezenta sesizare sunt veridice.

**Cu o considerație deosebită,
Autorul sesizării**

Ion BILIBOV

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.